

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/II.

DELAVEC

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE.

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članstvo izvod po 1.10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Majske proslave.

Letošnje majske proslave so se vršile v razmerah, ki nas spominjajo v marsičem na ono dobo, ko se je na poziv novo združene internacionale majskega praznika prvič slavil. Tudi takrat so bile delavske razredne organizacije razbite in razdrobljene. Tudi takrat je ječalo delavstvo pod izjemnimi zakoni, reakcija pa je slavila prave trijumfe. Pod vtisom vsega tega so se razvile takratne majske proslave v manifestacije delavske solidarnosti, v glasen izraz vroče želje delavstva, da se združi vse, kar je med delavstvom razredno zavednega. Tako je bilo pred 35. leti.

Po 35. letih pa se zgodovina ponavlja. Tudi danes triumfira reakcija. Vrste razrednih borcev so razbite, a ne klonejo. One se zbirajo in pripravljajo nove zmage . . .

Letošnje majske proslave so se vršile malone v celi državi enotno in so bile predvsem izraz želje delavstva, da se postavi proti sili reakcije, silo združenih delavskih organizacij. Ne bomo na široko opisovali posameznih majskega praznika. V splošnem so bile te proslave na zunaj skromnejše, nego v prejšnjih letih. Na znotraj pa so bile silnejše in so zapustile globoke sledove. V mestih in industrijskih krajih so bile slavnosti tudi na zunaj lepe. To velja posebno za naše rudarske revirje. Tu žive generacije, ki so vzrasle v marksizmu.

V Mežiški dolini, kamor razkoli niso nikdar prav segli, se je to iz majskega praznika vedno videlo. V Zagorju, Hrastniku, na Jesenicah in tudi v Trbovljah pa že od leta 1919 in 1920 ni bilo tako lepих slavnosti, kakor letos. Seveda so se v enem oziru letošnje proslave razlikovale od takratnih. Takrat je bilo delavstvo na vrhuncu svoje politične moči. Majske manifestacije so izgledale kot triumfalna slavja. Letos pa so zaprli za 1. maj celo vrsto naših sodrugov in sodružic, prepovedali so obhode, v Trbovljah pa je šlo orožništvo celo tako daleč, da je prepovedalo rdeče kokarde. Pa nič zato. Tem trdnejša je bila odločnost delavstva, da se morajo te razmere iz temelja spremeniti.

Tudi v Ljubljani je bila majska proslava skupna. Govorila sta ss. Stukelj in R. Golouh. Maribor je slavil svoj delavski praznik na način, kakor je mogoče to le v krajih, ki so ostali enotni.

V Zagrebu je bila vsaka majska proslava prepovedana. V Beogradu — v središču države — pa je bila lepa skupna proslava, kar bo pozdravilo delavstvo cele države kot mnogo obetajoč predznak za konsolidacijo delavskega pokreta.

Nad 3000 ljudi se je zbralo tam na majske manifestacije v veliki dvorani socialističnega doma. Manifestacijskemu zborovanju sta predsedovala sodruga Luka Pavičević (tajnik GRSJ) in Manojlović (od neodvisne kovinarske zveze). Govorili pa so sodrug Dr. Živko Topalović, Laza Stefanović in za tipografe s. Marjanović.

V Nišu je govoril na lepo obiskani majske proslavi s. Belić iz Beograda. Tudi v Sarajevu je bila lepa skupna majska proslava. Iz nešteti krajev došle brzojavke pričajo, da se je vršilo majskega praznika tudi po manjših krajih v istem duhu kot v glavnih središčih.

Tisti, ki so ta razvoj pripravljali, imajo zagnanost lep uspeh.

Veseli nas zlasti, da so majske slavnosti povsod tako potekle, kakor so bile zamišljene. Vendar — par stvari je bilo, ki delavski stvari niso koristile. Mislimo, da bi ne bilo koristno, ako bi to zamolčali.

Ponekod so delili majske letake, ki pozivljajo proletarsko mladino, naj se formira v borbene čete in naj gre na ulice — razbijati Jugoslavijo. Pa to bi bila koncem koncev stvar tistih, ki so ta letak izdelali. Mi bi tega ne omenjali, ako bi letak ne govoril tudi — o strokovnih organizacijah.

Glede zedinjenja strokovnih organizacij stoji v teh letakih doslovno:

Naša parola je: Zedinjenje strokovnih organizacij, — ne radi edinstva, temveč radi razrednega boja. Zedinjene strokovne organizacije morajo podpirati borbo proti srbski hegemoniji in — za razbitje Jugoslavije! —

Z ozirom na to, da se v teh letakih o zedinjenih strokovnih organizacijah tako govori, moramo najodločnejše zavrniti, da bi se podtikali združenim strokovnim organizacijam taki nameni. To pa zato, ker je tako otročje fraziranje o revoluciji daleč od tega, da bi vrglo pri nas meščansko vladavino. Ono ima samo ta učinek, da daje reakciji povod za napade na delavske pravice. V danem položaju pa je bilo tako fraziranje naravnost zločin. Mi si sploh ne moremo misliti, da bi izdajale take lepake res de-

lavske organizacije. Saj prihajajo tako, kakor da bi bili od policije naročeni. S temi letaki bo policija lahko opravičevala svoja nasilja. Ona je prav takih letakov potrebovala.

V Trbovljah ima policija navado, da zapre pred vsako delavsko slavnostjo naše najdelavnejše sodruge. To so tudi za letošnji 1. maj storili. Baje zato, ker so nabirali ti sodrugi za Rdečo pomoč. (Če pomislimo, da je bila takrat, ko so to baje storili, v Trbovljah cela vrsta rudarjev radi konfliktov z Orjuno preganjanih, je jasno, da v tem ni prav nič čudnega. Preganjani sodrugi so hoteli samo pomagati svojim prijateljem, ki jih je spravila Orjuna z nečutenim izzivanjem v zapore. Nikomur pa niso mogle prihajati niti v sanjah na misel take parole, kakor so zapisane na tem letaku.)

Pri tem se najdejo ljudje, ki delijo take letake, ki dajejo nasilju znak upravičenosti in ki podtikajo še našim zedinjenim strokovnim organizacijam namene, ki jih nimajo in ne morejo imeti.

Te letake je imela policija na 1. maja že v rokah. Z njimi je utemeljevala zapiranje nedolžnih ljudi, prepovedovanje majskega obhoda, trganje rdečih kokard . . . Trboveljskim močotcem pa se je srce smejalo, saj jim daje to nado, da bo stala vsa sila države tudi v bodoče na njeni strani, kadar se bo borila proti delavstvu in njegovim organizacijam.

Mi tega ne moremo zamolčati, ker želimo, da bo naše edinstvo edinstvo za nove zmage, ne edinstvo za nove in še hujše poraze.

Parola strokovnih organizacij je borba za boljši kos kruha, za več pravic, za pravičnejši družabni red. O strokovnih organizacijah more govoriti le naiven otročar ali ciničen provokater tako, kakor da bi bile to formacije, ki so namenjene za borbo proti številčno močnejšemu, discipliniranemu in oboroženemu vojaštvu.

Takim otročjem ali provokaterjem bo povedalo naše delavstvo brez razlike orientacije svoje mnenje. Bivše neodvisno delavstvo, kojega zaupniki pod tem največ trpe, pa v prvi vrsti.

Vajeniška razstava in vajeniško vprašanje.

Pred nekaj tedni je bila v Ljubljani lepa razstava vajeniških del iz vse Slovenije. Meščansko časopisje je ob tej priliki pelo slavo napredku v obrti Slovenije, kar deloma odgovarja resnici in brez ugovora tudi mi odobravamo stremljenje po tehnični in strokovni izobrazbi obrtnega in industrijskega naraščaja ter pozdravljamo prirejanje razstav, ki zbujajo čut hrepenenja po napredku in samozavest v mladih ljudeh.

Naša naloga pa je, da se ob tej priliki ozremo še na druge strani vajeniškega vprašanja, ki segajo enako globoko v bodočnost mladega vajenca, kakor strokovna izobrazba in dovršenost v njegovi obrti oziroma stroki.

Če se spomnimo, koliko vajeniškega trpljenja, koliko psov, morda klofut, kletvic in stradanja so prestali mladi delavci ob izdelovanju vzornih izdelkov za razstavo, tedaj se nam vsili vprašanje: kaj je še potrebno dati mlademu človeku poleg strokovne izurjenosti, da bo mogel in se naučil tudi uživati sad svojega dela kot delavec.

Vajeniško vprašanje je del vprašanja delavskega razreda in njegovih strokovnih organizacij; je mednarodno vprašanje, je pa tudi obenem socialno vprašanje bodočih naših tovarišev, torej s tem tudi naše in vprašanje celega delavskega razreda sploh. Zaradi tega ima delavski razred največji interes na tem, kako se vajenci strokovno izobrazujejo, kako se z njimi ravna, kako se jih duševno izobrazuje, kako se v njih zbuja in vzgaja zmožnost za življenjski boj in ne manj s stališča delavstva razredna zavest in razredni ponos. Vajen faktor v vajeniškem vprašanju je torej inteligentna in ljubeznjiva, odkrito kolegijalna vzgoja od strani vajeniških sodelavcev, pomočnikov.

Ob vstopu v uk izročje starši ali varuhi vajenca ali vajenka mojstru, oziroma tovarnaju, v nekako očetovsko skrb; vajenca se pa smatra marsikje le kot nepotrebno zlo, drugje zopet kot brezplačno delovno silo v svrhu izkoriščanja za poklicne in nepoklicne posle, ki često nimajo s strokovno izobrazbo prav nikakršnega stika.

Zahteve, ki jih mora delavstvo v vajeniškem vprašanju danes z vsem povdankom naglašati, so v glavnem naslednje:

1. delodajalcem naj se odvzame očetovska skrb nad vajenci, ki s j laste in jo izrabljajo v svoje sebične namene;

2. službeno razmerje med mojstrom in vajencem je delovno; zato naj vajenec med učno dobo dobiva plačo ter druge ugodnosti, dopust itd.;

3. državna uprava doslej zanemarja vajeniško vprašanje ter jo je pozvati, da izvede potrebne mere v varstvo vajencev, in sicer:

- uvede naj se po vseh večjih krajih obvezni obrtno-nadaljevalni šolski pouk,
- ustanove naj se vzorne učne delavnice,
- izpremene naj se pomanjkljive in neodgovarjajoče tozadevne določbe obrtnega zakona,
- uvede naj se obvezno nadziranje vajeniških razmer z ozirom na vzgojo, delovne pogoje ter zdravstveno stanje;

4. strokovne organizacije, oziroma organizirani proletarijat naj neguje po vzgojnih načelih ter vzgaja vajeniški naraščaj za socialni boj, ki ga je rezredni proletarijat prisiljen voditi.

Če preomotivamo vajeniško vprašanje z vseh teh vidikov, nam je jasno, da je to eminentno socialno vprašanje za vajence in za delavski razred sploh. Jasno je pa tudi, da se inteligenca in izobrazba v mlada srca ne vceplja s surovostjo, s pretepanjem in psovanjem, marveč le z ljubeznjivo kolegijalnostjo v delavnici in zunaj nje.

Delavnica je seveda namenjena v prvi vrsti strokovni izobrazbi in izvežbanosti, ki pa se ne vrši danes povsod ali celo malokje s potrebnimi vzgojnimi metodami. Enako važna je pa tudi naloga organiziranega delavstva, da poskrbi za primerno vzgojo vajencev zunaj delavnice.

Pri vzgoji vajeniškega naraščaja mora biti organizirani delavec zlasti na dva momenta pozoren. Prvič, da je vajenec mlad delavec, ki hrepeni po življenju in družabnosti, in drugič, da mladina, ki se vzgoji v tej dobi s pametno vzgojo v značaje ter se ji vcepi spoznanje in prepričanje, da pripada delavskemu razredu, ne bo nikdar dostopna demagoškim frazam buržuazije in ne korupciji.

Okoli in okoli lahko opazujemo, da kapitalistične stranke snujejo najrazličnejša društva, bodisi sportna, kulturna, nacionalistična itd. ter zavajajo potom teh mladino na pota, kjer podlegajo meščanskim frazam in kapitalistični ideologiji ter poveličujejo navidezno moč buržuazije. To se godi precej zaradi tega, ker delavske organizacije same še niso s primerno vzgojno metodo skušale pridobiti to mladino zadostno zase.

Tudi mi imamo strokovne in izobraževalne organizacije. Ako hočemo pridobiti delavski naraščaj, ki po vseh moralnih zakonih spada v naše vrste, je treba predvsem solidarnega sodelovanja strokovnih in kulturnih organizacij. Dalje je potrebno, da te organizacije sporazumno ustanove program vzgojnega dela med vajenci po modernih vzgojnih metodah ter slednjič, da sporazumno poskrbe za družabno življenje te mladine z raznimi prireditvami izobraževalne, zabavne, razvedrilne in športne tendence. Mladina, ki pride iz šole v delavnico, je prepojena z meščansko ideologijo. Večinoma niti pojma nima, da je na svetu razred delavcev. Zaradi tega tudi ne zadošča, če se mu reče: bodi razredno zavedni delavec, marveč je treba to zavest in spoznanje vcepljati v mlada srca polagama in v prikupni obliki, ki bistri um, zbuja interes delavca in navdušuje za razredni boj. To delo je pa — če izvajati le ob iskrenosti za stvar po načelih — derne vzgoje, ki je eno najtežavnejših vprašanj. Vzgoja mora biti sistematična, od stopnje do stopnje in temeljita.

Ni še zamujenega ničesar. Pobaviti se s temi dalekosežnimi vprašanji je pa zadnji čas. Predvsem je potreba dogovor med obstoječimi prizadetimi organizacijami glede načrta in sporazumnega nastopanja, ugotovitev smernic ter potem enako solidarno delo za izvedbo misije, ki jo ima delavski pokret v tem vprašanju.

Z združenimi močmi bodo naše organizacije žele v najkrajšem času lepe uspehe — vse le v interesu socialnega položaja delavstva. In dobro vzgojena nadebna delavska mladina bo tako solidarno delo pozdravila, se vnela zanj ter zavzela v bodočnosti častno mesto ob krilu delavskega pokreta kot bodoči bojevnik za delavske pravice.

Zavarovanje rudarjev.

V času, ko se borimo za izboljšanje rudarskega zavarovanja, bo koristno primerjati, kako so zavarovani rudarji zoper bolezni, nezgode in starost po drugih državah in kako pri nas. To tembolj, ker nalaga zadnji mednarodni rudarski kongres vsem strokovnim organizacijam rudarjev, naj se bore za izenačenje in reciprociteto rudarskega zavarovanja.

Po drugih državah.

V Nemčiji znaša rudarska pokojnina po triletni karenčni dobi 1.6 odst. povprečne plače kopača. Pokojnina se zviša potem vsako leto za 1.6 odst. te plače. Po 25-tih službenih in s 50-timi leti starosti — ko dobi rudar pravico do pokojnine — znaša pokojnina 40 odstotkov povprečne plače. Ker so v Nemčiji, zlasti v Porurju rudarske plače visoke, — dva do trikrat višje nego pri nas — so pokojnine v Porurju lepe, četudi procentni odstotek ne izgleda visok. Polna mesečna pokojnina znaša v Porurju 61 mark ali nad 1200 Din.

V Belgiji dobivajo rudarji pravico do pokojnine po 35-letni službeni dobi. Polna letna pokojnina znaša 1440 do 1700 frankov, ali v našem denarju 4550 do 5350 Din. Delavci plačujejo za pokojninsko zavarovanje 2 odst., podjetniki 3 odst. plače, eventualne primanjkljaje krije država.

Češkoslovaški zakon o bratovskih skladnicah daje pravico do penzije s 55. letom starosti po 30-letni službi in s 60. letom starosti po 15-letni službi. Najvišja letna penzija znaša vsaj 4230 Kč ali 7000 Din. Potom statuta se more ta znesek povišati. Čakalni rok znaša 5 let, a že triletno članstvo daje pravico do $\frac{2}{3}$ osnovne rente. Ako izstopi rudar po preteku karenčne dobe iz rudarskega obrata ali je odpuščen, ne da bi bil za delo nesposoben, obdrži članske pravice, ako plačuje malenkostno priznalo pristojbino (ne cel prispevek). Ako izstopi iz službe pred pretekom karenčne dobe, si lahko varuje članske pravice, ako plača prispevke, ki jih je treba plačati do konca karenčne dobe. Nosilec penzijskega zavarovanja je centralna bratovska skladnica, ki razteza svoj delokrog na celo državo. Nosilec bolniškega zavarovanja so revirne bolniške blagajne za posamezne rudarske revirje. Delavstvo ima v vseh upravnih odborih dvetretjinsko zastopstvo.

Glede višine prispevka določa češkoslovaški zakon: Prispevek mora biti tako visok, da je mogoče plačevati po zakonu predvidene dajatve. Višina prispevka se določi naredbenim potom na podlagi zavarovalno-tehnične bilance. Stari rentniki dobivajo rente po posebnem zakonu. Tozadevne izdatke morajo nositi podjetniki v celoti.

Pri češkoslovaškem zakonu smo se dalje pomudili. Hoteli smo pokazati na tem primeru, kako rešujejo socialna vprašanja moderne, demokratične države, kjer si je znalo priboriti in ohraniti delavstvo politični vpliv.

Francija ima podobno starostno zavarovanje kot Belgija in ima z Belgijo tudi reciprocitetno pogodbo.

V Angliji so zavarovani rudarji pri splošnem delavskem starostnem zavarovanju. Starostna renta bo znašala po tozadevnem zakonskem načrtu 43 šilingov ali 645 Din na mesec.

V Ameriki je rudarsko zavarovanje v vsaki državi drugačno. Po nekod je dobro, po nekod tudi slabo. Najboljše je v državi Ohio. Tam dobiva rudar za slučaj nezgode $\frac{2}{3}$ plače. Če vsled nesreče umrje, pa dobi rodbina 4000 do 6000 dolarjev odškodnine. (240.000 do 360.000 dinarjev.) Amerikanska merila gredo tudi tukaj na veliko in se na naše razmere ne dajo prenašati.

Pri nas.

Kar se naših razmer tiče, tu ne bomo pisali o novem pravilniku, o katerem smo že dosti napisali. Zapisali pa bomo še eno besedo o dosedanji praksi, to je o dosedanji višini zavarovalnih prispevkov in dajatev.

Za Slovenijo je novi pravilnik prispevke znižal, dajatve pa zvišal. L. 1923 so plačala rudarska podjetja v Sloveniji:

Za bolniško blagajno	D 7,101.970
za prov. blag.	D 193.743
za nezg. blag.	D 4,638.090
za pokojninski sklad (okrog)	D 6,000.000
skupaj	D 17,934.808

K temu prihaja še bolniških prispevkov od članov za D 7,101.970

Po novem pravilniku bi plačala podjetja za bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje brez pokojninskega sklada 8,500.000 Din, s pokojninskim skladom v dosedanji višini pa 14,500.000 Din.

Naša rudarska podjetja so tudi pri dosednjih prispevkih sijajno procvitala. Vkljub temu jim je novi pravilnik prispevke znižal, istočasno ko obljublja dajatve zvišati in urediti tudi položaj starih upokojencev. To je urejeno lepo po prislovcu: Da bo volk sit in koza cela! To pa je žalibog samo v bajkah za otroke mogoče. Morda je bilo tudi nekaj računanja na to, da so naši rudarji — otroci. Naši rudarji pa so z imponujočim nastopom dokazali, da ni tako. Vendar moramo resnici na ljubo priznati, da se trudijo v Sloveniji tudi merodajni faktorji, da se najde iz te zagate zadovoljiva rešitev. Pri tem položaju pa je treba opozoriti na razmere v ostalih delih naše države. Tam je bila dosedanja praksa neprimerno slabša kot v Sloveniji. V dokaz naj navedemo samo par števil.

V Sloveniji se je izplačalo na bolniških in starostnih podporah leta 1923 9,282.911 dinarjev ali na tono izkopenega premoža 5.5 Din. (V Porurju so znašale socialne obremenitve na tono 1.08 M ali 15 Din.) V Srbiji pa l. 1922 (po podatkih Jaše Grgaševića: Rudarstvo v Srbiji) 720.977 Din ali na tono izkopenega premoža 1.2 Din. — Splošno zavarovanje (S. U. Z. O. R.) je izdalo na bolezenskih podporah leta 1923 povprečno na zavarovanca 250 Din, rudarsko zavarovanje v Srbiji v isto vrhu po 70 Din na osebo! — Če bi upoštevali valutno razliko med 1922 in 1923, ki je v povprečju kakor 83 : 44, bi se ta razlika sicer zmanjšala, ostala bi pa še vedno ogromna.

V tem je velika nevarnost tudi za naše rudarje. Skrajni čas je, da se naši rudarji, ki živijo v ugodnejših razmerah, organizatorično utrde in da stopijo potem v enotnejšo borbena linijo z rudarji na jugu, ki stoje v težki borbi, — ki pa je tudi naša borba.

Zgornje številke zgovorno kažejo, kam lahko pademo, če ostanemo še nadalje brezbrizni. Tembolj, ker se imamo zahvaliti tudi za to, kar smo v Sloveniji dosedaj imeli, delu čeških in nemških organizacij, kojih naporji so bili vpisani tudi našim čakovcem v dobro.

H koncu še nekaj, kar je značilno za mero reakcije, ki pri nas vlada. Vkljub uničujočemu protidokazu zgornjih števil skratka zgoraj omenjeni Jaša Grgašević, da delujejo bratovske skladnice po Srbiji vzorno, celo bolje ko splošno zavarovanje. A to bi še ne bilo najhujše. Najhujše je, da je tega mnenja tudi ministrstvo za šume in rude in celokupna vlada, ki je baš s temi argumentacijami svoj čas veljavnost splošnega zavarovanja za rudarska podjetja odložila.

Tem nazorom in tej dosedanji praksi bomo stali nasproti v naši borbi za izboljšanje pravilnjaka. Tu je široko polje za najbolj upravičen odpor, za najbolj žilavo borbo. — Ta odpor je bil svoj čas jak, jak tudi na jugu, a stavljal si je cilje, katerim ni bil dorasel. Danes se godi našim sodrugom v Srbiji in Bosni, tako kakor se začena goditi že tudi nam: Če

se zagibljejo, da bi zahtevali košček pravice, jim pravijo podjetniki in za njimi država: Vi ste komunisti in hočete države preobračati! Nepremišljeni agitatorji jim hodijo na lim in pišejo po plakatih še sami tako, da si podjetniki ne morejo boljše želeli. Oni jim dajejo neprenehoma sami orožje v roke. Čas je, da prenehamo tako delati. Resni časi so!

Razven zakona o rudarskem zavarovanju je v pripravi tudi rudarski zakon, ki bo še strašnejši udarec za delavstvo, ako se sprejme v načrtu, kakor ga je izdelala svoj čas vlada.

Zavarovanje zoper starost.

Po zakonu o zavarovanju delavcev se ima upeljati z julijem letošnjega leta splošno delavsko zavarovanje zoper onemoglost in starost.

Temu zavarovanju se podjetniški krogi z vsilo upirajo. Oni bi radi prekršili tudi tukaj jasna določila zakona. Zanašajoč se trenutno na politično slabost delavstva, so vzpizorili hudo gonjo proti starostnemu zavarovanju, češ da industrija in obrt ne moreta prenašati iz tega nastalih bremen.

Na drugi strani pa se delavstvo za obrambo te svoje pravice žal premalo briga. Z glasovi delavskih zastopnikov je bilo pri Središnjemu uradu za zavarovanje delavcev sicer sklenjeno, da se ima izvesti starostno zavarovanje v smislu zakona. A to še ni zadosti. Sklep ravnateljstva S. U. Z. O. R-a je romal še h gospodu ministru za socialno politiko in njegova izvedba še ni zagotovljena. Za to je treba, da vse delavstvo odločno spregovori in pove, da v tem važnem vprašanju ne bo pustilo kršiti zakona.

Ker morda marsikdo o zakonitem starostnem zavarovanju še ni poučen, bomo v glavnih obrisih opisali, kakšna bremena nalaga to zavarovanje in kakšne ugodnosti daje.

Kaj bo treba za starostno zavarovanje prispevati?

Za starostno zavarovanje prispeva polovico delavec, polovico delodajalec, oba skupaj pa 3 odst. zavarovane mezde. To je približno toliko, kolikor znaša sedanji davek na ročne delavce. S tem, da so vpeljali ta davek, so industrijskemu in obrtnemu delavstvu samemu naložili breme, o katerem so preje trdili, da ga delavci in podjetniki ne prenesejo. Tako ni sreče brez nesreče. Novi davek na ročno delavstvo utegne prebiti na eno stran led in delavstvo more zahtevati: Oprostite eksistenčne minime vsakega direktnega davka! Zneske, ki so namenjeni za ta davek, uporabite za starostno zavarovanje delavcev! Pritegnite k plačevanju podjetnike po zakonu!

Kaj nam bo zavarovanje zoper starost in onemoglost nudilo?

To je razvidno iz sledečega: Ko si vplačal 100 tedenskih prispevkov, imaš pravico za slučaj smrti do rent za ženo in otroke; ko si vplačal 200 tedenskih prispevkov, imaš pravico, če onemoreš, to je če si bolan na 26 tednov, ali postaneš vsled bolezni pridobitno nesposoben, do rente; ko si vplačal 500 tedenskih prispevkov, imaš pravico, če si dosegel starost 70 let, do rente.

Zavarovanje zoper onemoglost in starost ima torej dva namena. Ono izpolnjuje na eni strani bolniško zavarovanje in pomaga v slučaju dolgotrajne bolezni in nje posledice zavarovancem in njih rodbinam.

Na drugi strani daje po dovršenem 70. letu in 10-letnem nepretrganem članstvu pravico do starostne rente. Koliko bi znašale te rente? To se bo ravnalo po višini zavarovane mezde.

L. D'Argona, tajnik italijanske strokovne zveze:

Fašizem v Italiji.

Njega postanek in razvoj.

(Dalje.)

Pri volitvah v parlament leta 1919 so dobili socialisti 156 poslancev. Na podlagi strankinega sklepa je parlamentarna frakcija zavzela strogo opozicijsko stališče, od katerega se ni odmaknila. Druga največja parlamentarna grupa je bila katoliška ljudska stranka s 100 poslanci. Obe ti dve grupi sta tvorili parlamentarno večino, tako da brez ene teh dveh grup ni bilo mogoče sestaviti vlade, odnosno vsaka vlada je bila odvisna od glasov ene teh dveh grup. Z ozirom na principiarno opozicijo socialistične parlamentarne frakcije napram vsem vladam, je katoliška ljudska stranka pri vsaki vladi dobro odrezala. Ker socialisti od svoje opozicije niso odnehali, je to dovedlo do tega, da je katoliška ljudska stranka, ki se je zavedala svoje majoritete, izkoriščala položaj, tako da je razpolagala tudi z nad 156 glasovi.

Dejstvo, da italijanski socializem ni znal izrabiti svoje moči in tudi ni imel možnosti, revolucijo, ki jo je v enomer pridigal, izvesti, ko je na drugi strani vsako odgovornost odklanjal, da bi z drugimi prevzel vlado, je ustvarilo razmerje, ki je mnogo pripomoglo dovesti nadaljne dogodke.

Iz te atmosfere, katero smo v gori navedenih vrstah skušali v kratkem opisati, se je fašizem razvil. Prvo jedro, ki se je tvorilo leta 1919, je bilo delo nekdanjih socialistov, anarhistov in revolucionarnih sindikalistov, ki so stali pod komando Benito Mussolinija.

Mussolini je bil do tedaj priznani vodja socialistične stranke in njenega revolucionarnega krila. Leta 1914 je izstopil iz vodstva socialističnega glasila »Avanti«.

Pri izbruhu vojne je bil Mussolini proti temu, da bi se Italija zapletla v vojno. Pozneje je svoje držanje zamenjal, na kar je bil iz stranke izključen. Takoj na to je ustanovil dnevnik in se je o financiranju tega dnevnika precej časa razpravljalo. Pod imenom »Il Popolo d' Italia«, pod katerim se je ta list izdajal in ki je nosil v podnaslovu označbo »socialističen«, je kmalu ta označba tudi izgubila.

Ta časopis je bila zibelka italijanskega fašizma. Takoj ob začetku si je fašizem prisvojil program, ki je bil levičarsko orientiran in ki je imel republikanske tendence, ter v celoti akceptiral program italijanske strokovne zveze. To je bil prvi poizkus fašizma, pritegniti delavski razred — poizkus, ki je pa ostal brezuspešen. Voditelji fašizma so morali torej zavzeti drugo taktiko in tako so se prvotno jako previdno in kasneje že prav odločno postavili na stran desničarskih strank in reakcije.

Vedno se je kazalo na grozna nasilstva, ki ga je delavstvo v letih 1919 in 1920 izvajalo. Nasilstva so se v resnici vršila in se nekatera ne morejo zadosti obžalovati. Čisto napačno je, če se trdi, da so ta nasilstva bila od naših organizacij inscenirana. Res je, da se je pridigalo o metodah sile, to pa zaradi tega, ker se je hotelo počakati revolucijo in šele takrat uporabiti silo, a revolucija ni prišla.

Spomniti se je treba, da so fašisti leta 1919 v zbornici s palicami napadli člane zbornice — socialiste. V istem letu so fašisti zažgali »Avantijevo« redakcijo in demolirali opravo. To dokazuje, da so fašisti prvi začeli uporabljati silo kot metodo in bojno sredstvo.

Gori opisana nezadovoljnost je pripravljala fašizmu ugodna tla. Reakcionarni in konservativni zemljiški posestniki, ki so bili nemalo prestrašeni po komunističnih geslih in so pričakovali konfiskacijo svoje posesti, so se oklenili fašizma in so postali kasneje njegova najbolj trdna opora.

Fašisti so sedaj dvignili nacionalno zastavo in so govorili tirade o interesih domovine, o vojnih žrtvah, antičnem Rimu. S temi tiradami pa so si pridobili vse elemente srednjega stanu, svobodnih poklicev in vseučiliških krogov.

V Bologni, glavnemu mestu Emilije, je prišlo ob priliki zasedbe komunalnega poslopja s strani komunistov do spopada s fašisti. V tem spopadu je izgubil življenje član manjšine, bivši vojak in splošno spoštovan meščan.

Proces proti tozadevnim storilcem je končal z oprostivijo vseh obtožencev, in tudi dokazi, ki so jih navajali za njihovo krivdo, absolutno niso bili prepričljivi. Četudi je proces dokazal, da ne zadene strank in organizacij vsled tega spopada nobena odgovornost, so izbrabli fašisti dogodek v lasten prid, pa so prikazali dogodek kot simptom nevarnosti, ki preti deželi. Na ta način so si zajamčili, četudi neoficijalno, podporo policijskih in vojaških krogov.

Zatem so pričele znamenite kazenske ekspedicije, ki so jih vzpizorili, da krote nasprotnike fašizma. Po velikosti kraja, ki so ga hoteli zavzeti, so sestavili čete in jih opremili s šlemi, orožjem, z vozovi itd. in po dani potrebi oborožili. Velikokrat so skrbeli za orožje kraljevi karabinjerji in pa vojašnice. Fašisti so šli v kraje, pa sežigali in demolirali ljudske domove, združne hiše, delavske knjižnice itd., skratka vse, kar je predstavljalo socialistično ali strokovno akcijo.

(Dalje prihodni.)

Pri zav. medzi	Po letih zavarov.	Renta za zavarovanca	Za otroka ali vdovo na mesec Din
Din 40—	2	—	25—
" 40—	4	200	50—
" 40—	10	300	75—
" 30—	2	—	18—
" 30—	4	156	39—
" 30—	10	234	58—

Zena in trije otroci, ali trije otroci dobivajo rento v višini, kakor bi pripadala zavarovancu. Več kakor bi pripadalo njemu, pa vsi svojci skupaj ne morejo dobiti.

Zena ima pravico do svojega dela rente samo tri leta po moževi smrti. Glede višine rent je važen še § 77 zakona, ki pravi: V državni proračun se postavi vsako leto vsota, iz katere se povišujejo one rente (starostne, dečje in vdovske), ki ne dosežajo letno 1500 Din (ali mesečno 135 Din). Ta določba bi lahko podpre precej zvišala, če se bo kdo v parlamentu za te kredite boril.

Marsikdo bo dejal, da so te dajatve v kljub vsemu nizke. Res, da so prenizke. Treba pa je pomisliti, da je iz malo moke — malo kruha. Če si preračunamo, da se plača (od delavca in delodajalca skupaj) za zavarovanca na leto v 17. razredu okrog 312 Din, si lahko zračunamo, da prejme starostni rentnik v 7. letih zavarovanja toliko, kakor bi vplačal v 80. letih zavarovanja! Pri tem pa je treba pomisliti, da daje zavarovanje za slučaj smrti in onemoglosti možnost do enako velike podpore za rodino in to že po 10. letih zavarovanja.

Tudi krog tistih, ki bodo prejeli podpore, bo razmeroma velik. Vsak, kdor se poroči — in poroči se nad 80 odstotkov odraslega prebivalstva — ima v obliki starostne, ali v obliki rodbinske rente izglede na rento.

Seveda bi si prihranile nekatere rodbine morada več, če bi nalagale vse življenje prispevke na obresti v hranilnico. Zato bi bile pa druge močno oškodovane, ako umre in postane onemogel njih vzdrževatelj v zgodnjih letih. Bistvo vsakega zavarovanja je, da se riziki izravnajo. Če pa še upoštevamo, da plača delavec le polovico prispevka, postane račun za delavstvo brezpogojno zelo ugoden.

Četudi so prispevki nizki, brez dvoma prenizki, je stvar vendar taka, da ne moremo reči, da bi mogli biti pri teh prispevkih višji. Treba pa bo delati na to, da se prispevki približno podvojijo, kar bi podvojilo tudi dajatve in omogočilo, da bo delavska rodbina vsaj deloma preskrbljena za slučaj bolezni, onemoglosti ali starosti njih vzdrževalca.

Kako je s prekinitvijo članskih pravic? Tozadevno je zakon dober. Kdor celo leto ne plača nobenega prispevka, izgubi članske pravice. Dobi jih pa zopet nazaj — to velja za dobo petih let — ako je bil zopet eno leto zavarovan.

Vojaška doba in čas bolezni se štejeta v zavarovalno dobo.

Starostno zavarovanje je velika pridobitev že zato, ker sili misliti na bodoče potrebe, nekaj, kar je ravno v času potiskanja plač pod eksistenčni minimum najtežje. Starostno zavarovanje pa pomenja za delavstvo v tem momentu tudi zato dobiček, ker bodo krila en del teh bodočih potreb podjetja, ki bodo to sicer prevajala na delavstvo, a ne takoj. Cenimo, da bodo znašali prispevki starostnega zavarovanja samo v Sloveniji do 7 milijonov dinarjev na leto.

Iz vseh razlogov, ki smo jih navedli, bi bilo neodpušno, ako bi delavstvo brezbrizno gledalo, da ga spravijo tudi v tem oziru ob v zakonu utemeljene pravice.

Pojdite zato v najširše kroge nezavednih — kajti zakon je tak, da morajo trpeti tudi zavedni radi nezavednih, in poskrbite, da nezavednih ne bo več in da bomo stali vsi na straži za starostno zavarovanje in budno pazili, kako obravnavajo v parlamentu to vprašanje stranke, ki pri volitvah računajo na delavske glasove.

Za odpravo nočnega dela v pekovski obrti.

Odločna borba mariborskih pekovskih pomočnikov za odpravo nočnega dela v pekovski obrti, katerim so sledili tudi ljubljanski pekovski pomočniki, zavzema vedno širšo dimenzijo. Da je borba in interpretacija zakona o zaščiti delavcev naše organizacije, glede prepovedi nočnega dela v pekovski obrti absolutno pravilna in upravičena, nam dokazuje to, da je Delavska zbornica, ki se je za to vprašanje zavzela, naslovila na velike župane mariborske in ljubljanske oblasti ter inspekciji dela v Ljubljani in Mariboru dne 27. aprila t. l. dopis sledeče vsebine:

Podpisana Delavska zbornica se obrača na gospoda Velikega župana s prošnjo, da prepreči v svojem področju kršenje zakonitih določb o prepovedi nočnega dela v pekovski obrti in utemeljuje to prošnjo takole:

Zakonito stanje.

V Sloveniji prepoveduje naredba št. 719 z dne 26. septembra 1919 »Uradni list« št. 163 nočno delo v pekovski obrti. Ta naredba je novelirana z naredbno št. 319 »Uradni list« št. 99 iz leta 1920, ki določa, da se sme začeti delo v pekovski obrti šele ob 4. uri zjutraj.

Naredba z dne 16. septembra ex 1919 je bila predložena glasom »Službenih novin« god. III. ex 1921 br. 195 str. 10 po Ministrstvu socialne politike zakonodajnemu odboru v odobritev. Zakonodajni odbor ni sklepal o tej naredbi. Zato velja tozadevno čl. 130 ustave, ki pravi: »One (začasne nredbe) o kojima odbor u ostavljenem roku (5 meseci) ne do-

nese nikakvu odluku, važe i dalje u celini, dok se ne zamene redovnim zakonitem putem.« Slednje se glede te naredbe ni zgodilo.

Med naredbami, ki jih navaja zaključni odstavek Zakona o zaščiti delavcev kot razveljavljene, zgoraj navedene naredbe ni. Nasprotno. Besedilo čl. 19 zakona o zaščiti delavcev jasno dokazuje, da se to ni zgodilo po pomoti, temveč je imel zakonodajalec zgorajšnje naredbo pred seboj in je hotel izrecno podaljšati njeno veljavnost.

V tem čl. stoji: V pekarnah, v katerih je nočno delo prepovedano, se smatra da mine noč ob 4. uri zjutraj, to je ob uri, ki je bila že v zgoraj citirani naredbi predpisana. Ta člen očitno pravi, da ima ostati nočno delo, tam kjer je bilo pred veljavnostjo zakona o zaščiti delavcev prepovedano, tudi še v bodoče prepovedano.

Zato podpisana zbornica ni v stanu organizacijam interesentom sedaj veljavnih zakonitih določb, ki urejajo delo v pekovski obrti drugače tolmačiti, kakor takole: Da je v pekarnah po § 14 z. o. z. d. delo v nedeljah dopoldne dovoljeno. Da potrjuje § 19 zakona o zaščiti delavcev dotodaj veljavne prepovedi nočnega dela v pekovski obrti.

Postopanje oblasti.

Postopanje oblasti napram delojemalcem, ki skušajo braniti dosedanje stanje, ki je obenem tudi zakonito stanje, je različno.

Sreško poglavarstvo v Mariboru se je postavilo v svojih odlokih na zgoraj obrazloženo stališče, ki odgovarja brezdvoma zakonu.

Inspekcija dela v Mariboru se je postavila na stališče, da suspendira § 19 zakona o zaščiti delavcev, dosedanje stanje glede prepovedi nočnega dela, kar je brez dvoma proti zakonu.

Takega postopanja Inspekciji dela tudi ne morejo opravičiti neobjavljena navodila ministrstva za socialno politiko, na katera se Inspekcije dela sklicujejo, kar je jasno, da so tudi ta navodila, ako obstojajo, protizakonita. S teh razlogov prosimo, da se izdajo od socialnopolitičnih in političnih oblasti na podrejene organe navodila, ki so v skladu z zakonom.

Iz tega dopisa je sklepati, da je naredba o prepovedi nočnega dela v pekovski obrti še veljavna in radi tega pozivljamo vse pekovske pomočnike, da se pripravijo na energično akcijo, da staro naredbno uveljavijo.

Pomnite!

Boj se bije:

- Za ohranitev osemurnega delovnika!
- Za nedeljski počitek!
- Protí nočnemu delu v pekarnah!
- Za zaščito delavskih zaupnikov!
- Za pravično zavarovanje rudarjev!
- Za starostno zavarovanje delavcev!
- Za zavarovanje kmečkih delavcev!
- Protí krivičnemu obdavčenju delavstva!
- Za ureditev delovnega razmerja monopolcev in železničarjev!
- Za ukrepe proti brezposelnosti!
- Za ukrepe proti stanovanjski bedi!
- Za eksistenčni minimum!
- Za moč in ugled delavskih organizacij!

Izdajalec je:

- Kdor obupuje!
- Kdor čaka ob strani!
- Kdor pušča izkrvaveti druge!
- Kdor prenaša robstvo kot topa živina!
- Kdor strelja v naše, kadar strelja vanje njegov gospodar!
- Izdajalci so slabši kot sovražniki! Poučite o tem nevedne! Vračajte z zaničevanjem trdovratnim!
- Predstraže, naprej! V vaših srcih je usoda! V vaših srcih je zmagala!

Mednarodni pregled.

Svarilo pred potovanjem v Belgijo in Nemško Avstrijo. Opozarjamo člane Osrednjega društva živilskih delavcev na to, da vlada v zadnjem času v Belgiji in Avstriji velika brezposelnost. V Avstriji je od 884.000 delavcev 200.000 brezposelnih (skoro ena četrtnina). V Belgiji položaj ni mnogo boljši. V imenovanih dveh državah dobe delo le oni delavci, ki lahko služijo podjetnikom kot slepo orodje. Radi tega svarimo, in to zlasti pekovske pomočnike, naj ne potujejo v omenjeni državi. Sodrugi, ki se po tem našem svarilu ne bodo ravnali, bodo vse težke posledice, ki lahko nastanejo iz lahkomišelnosti, nosili sami.

Naše organizacije.

Živilska stroka.

Novi prispevki in podpore.

Na obnem zboru centrale je bil sprejet nov pravilnik, ki urejuje prispevke in podpore. Novi prispevki stopijo v veljavo s 1. junijem t. l., to je s 22. tednom. Podpore po novem pravilniku pa s 1. januarjem 1926. V naslednjem podajamo izvleček iz novega pravilnika kar se tiče prispevkov in podpor:

§ 2. Tedenski prispevki.

a) Tedenski prispevki so razdeljeni v štiri razrede:
I. razred 3 Din tedensko, II. razred 4 Din tedensko, III. razred 5 Din tedensko, IV. razred 6 Din tedensko.

b) Višina članskih prispevkov se odmeri po višini zaslužka. V I.-razred spadajo vsi oni, ki zaslužijo pod 25 Din dnevno; v II. razred oni, ki zaslužijo do 35 Din dnevno; v III. razred oni, ki zaslužijo do

45 Din dnevno in v IV. razred vsi oni, ki zaslužijo nad 45 Din dnevno.

c) Člani imajo pravico vplačati v višji razred, nikakor pa ne v nižji razred.

d) Za vsak plačan prispevek dobi član od blagajnika znamko, na kateri mora biti označena cena ali razred znamkice.

Za dobo, ko je član brezposeln ali bolan, dobi brezplačno znamko (brez cene).

e) Podružnici ostane 20 odstotkov od vplačanih prispevkov za kritje svojih stroškov.

§ 4. Podpore.

a) Člani vseh štirih razredov imajo, ako so vplačali 52 tedenskih prispevkov, a s svojimi prispevki niso zaostali več nego 4 tedne, pravico do sledečih podpor: potovalno, brezposelno, bolniško, izredno in pravovarstveno.

b) Brezposelno, potovalno in bolniško podporo izplačujejo podružnice in vplačilnice.

Izredne podpore in pravovarstveno pa po sklepu glavnega odbora.

c) Zaostali prispevki se članom od podpore odtegnejo in se jim zato izda znamkice.

č) Brezposelni člani morajo sprejeti vsako delo, četudi v bližnjem kraju, katero jim glavni ali podružnični odbor preskrbi. Ako se temu brez zadostno tehtnih razlogov branijo, izgube s tem pravico do brezposelne podpore.

d) Člani, ki so izčrpali v pravilniku predvideno podporo, imajo pravico do zopetne podpore šele takrat, ko so na novo vplačali 52 tedenskih prispevkov.

e) Člani, ki so prestopili iz nižjega v višji razred, imajo pravico do večjih podpor šele, ko so vplačali 52 tednov. Do tedaj se jim izplačuje podpora prejšnjega razreda.

f) Brezposelno in bolniško podporo se začne izplačevati šele sedmi dan, ko je postal član brezposeln ali bolan, in to za nazaj. Podpore se izplačujejo vsaki teden po tabeli za podpore.

g) Tabela za potovalno in brezposelno podporo.

Brezposelno in potovalno podporo se izplačuje skozi 25 dni in to:

Število vplačanih prispevkov:	Razred			
	I.	II.	III.	IV.
	Din	Din	Din	Din dnevno
52	4—	6—	8—	10—
104	6—	8—	10—	12—
156	8—	10—	12—	14—
208	12—	14—	16—	18—

h) Tabela za bolniško podporo.

Bolniško podporo se izplačuje skozi 30 dni in to:

Število vplačanih prispevkov:	Razred			
	I.	II.	III.	IV.
	Din	Din	Din	Din dnevno
52	2—	3—	4—	5—
104	3—	4—	5—	6—
156	4—	5—	6—	7—
208	5—	6—	7—	8—

i) Za vsakih nadaljnih vplačanih 52 tedenskih prispevkov se k tem tabelam priračuna 5 dni in 1 Din dnevno.

j) Izplačana podpora se mora članu vpisati v člansko knjigo ali izkaznico.

k) Nekorektno obnašanje, lažnjivi dokazi ali ponarejene članske izkaznice odvzemajo članu pravico do podpore.

l) Ta podpora, priznana po trajanju članstva, se računa samo tedaj, ako član že v prejšnjih letih svojo podporo ni izčrpal.

m) Člani, ki se nahajajo v kraju, ali da pridejo na potovanje v kraj, kjer ni podružnice ali vplačilnice zveze ter tročejo dokazati, da so bili takrat brezposelni, se lahko javijo pri kaki drugi, Glavnemu Radniškemu Savezu Jugoslavije priključeni organizaciji, da mu ista izplača podporo. Ista pošlje tozadevno potrdilo glavnemu odboru, ki bo izplačano podporo povrnil.

n) Potujoči člani se smejo muditi v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu in Subotici po dva dni, v ostalih mestih Jugoslavije pa le po en dan.

o) Člani imajo v enem letu pravico samo do ene izmed navedenih podpor, to je na brezposelno in potovalno ali bolniško podporo.

Te podpore stopijo v veljavo šele 1. januarja 1926. Do 31. decembra 1925 pa veljajo še stare podpore. — Vpisnina znaša od 1. junija 5 Din.

Opozarjamo vse naše funkcionarje po podružnicah, da se po teh navodilih ravnajo. Centrala bo še pravočasno razposlala na vse podružnice znamke, katere bodo veljale od 22. tedna naprej.

Usnjarska stroka.

Šoštanj. Redni letni občni zbor naše usnjarske podružnice se je vršil dne 8. maja v hotelu »Jugoslavija«. Poročila o dosedanjem delovanju podružnice sta podala ss. Foštnar in Zajc. Poročila so navzočji vzeli brez ugovora na znanje. Po poročilih je poročal centralni tajnik s. Joža Golmajer iz Lju-

bljane o nalogi naše organizacije ter dal navodila za bodoče delovanje podružnice v Šoštanju in usnjarske organizacije v splošnem. Predvsem je naglašal, da je organizacija bolj potrebna, kakor kdaj poprej, in to radi tega, da si delavstvo to ohrani, kar si je dosedaj priborilo. Referat so navzoči z zadovoljstvom vzeli na znanje, na kar se je izvolil novi odbor. Izvoljeni so bili ss: Anton Mlinar, predsednik; Josip Žogar, podpredsednik; Vinko Zajc, zapisnikar; Franc Leskošek, njegov namestnik; Alojzij Zapušek, blagajnik; Ivan Malenšek, njegov namestnik. Odborniki: Jože Klančnik, Anton Meh, Valentin Koželj, August Krivec, Martin Srebre in Rudolf Vučina. Nadzorstvo: Ivan Malenšek in Anton Pregovnik. Po občnem zboru se je vršila skupna seja odbora in zaupnikov, na kateri se je sklenilo, da se drugi dan vrši pri ravnateljstvu tovarne intervencija radi odtegljajev za davek in drugih važnih zadev. Nadejamo se, da bo novoizvoljeni odbor podružnico v Šoštanju dvignil in gledal na to, da bodo stiki s centralo postali bolj ozki, tako da bo ta podružnica postala zopet steber usnjarske organizacije.

Ljubljana. Usnjarska podružnica v Ljubljani se nad vse lepo razvija. Najbolj agilni so ljubljanski čevljarški pomočniki, ki prirejajo svoje redne zaupniške sestanke, na katerih razpravljajo o vseh važnih dnevnih vprašanjih. Kakor vse izgleda, bodo že v najkrajšem času ustanovili svoj tamburaški zbor. Tudi delavstvo tvornice »Indus« se prav živahno giblje in je upati, da bo ljubljanska podružnica usnjarjev in čevljarjev kmalu zmožna akcij. Treba bo seveda upostaviti zaupniški zbor v katerem bodo zastopani vsi obrati.

Ptuj. V nedeljo, dne 26. aprila t. l. se je vršil dobro obiskani občni zbor naše usnjarske podružnice. S. Čeh, strokovni tajnik iz Maribora je na občnem zboru v daljšem referatu orisal položaj delavstva in govoril o pomenu organizacije. Izvajanja s. Čeha so navzoči vzeli na znanje, nakar se je izvolil podružnični odbor. Izvoljeni so bili ss.: Izidor Primožič, predsednik; Štefan Tkalec, podpredsednik; Franc Cvetko, blagajnik; Peter Verlek, blagajnika namestnik; Franc Zajšek, zapisnikar; Ignacij Kranjc, zapisnikarja namestnik. Odborniki: Ivan Kornik, Martin Repec in Franc Perše. Nadzorstvo: Martin Hvalec in Anton Kuk.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Tržič. Dne 26. aprila se je vršilo pri nas člansko zborovanje predilniških delavcev in delavk. Na članskem zborovanju, ki je bilo sklicano po nalogu našega Oblastnega tajništva za Slovenijo, je poročal tajnik sodr. Rejc in sicer o početku razvoja človeške kulture in o njenem napredku v revolucijonarnih dobah, ki se je že od vsega početka delila na dva razreda, to je razred posedujočih in razred sužnjev. Dalje o današnjem položaju delavstva in o potrebi vztrajnega, neumornega dela za okrepitev naše razredne strokovne organizacije predilničarjev v Tržiču. Razpravljalo se je tudi o davčni obremenitvi delavskih plač ravno tako o protestni

resoluciji, ki se je ob zaključku zborovanja sprejela in odposlala na pristojno mesto. Iz velikoštevilne udeležbe članstva, kakor tudi še neorganiziranega delavstva je sklepati, da se delavstvo pri nas v Tržiču vedno bolj zaveda, da brez zdrave razredne strokovne organizacije ne bo izboljšanja gmotnega položaja. Zatorej sodrugi in sodružice na delo, da privedemo naše še neorganizirane delavce in delavke v našo enotno strokovno organizacijo.

Razno.

Prosimo odgovora!

Amsterdamska strokovna internacionala je ponovno urgirala znesek Din 8.625.25, katerega je zbrala bivša SSJ pod vodstvom s. Bernota. Znesek je bil namenjen v pomoč gladojočemu prebivalstvu v Rusiji.

Ker na ponovne urgence s. Bernot tega zneska ni odposlal, še manj pa odgovoril na urgence strokovne internacionala, je ista pooblastila G. R. S. J. v Beogradu, da to zadevo v njenem imenu likvidira. Ker so pa urgence G. R. S. J. v Beogradu tudi ostale brez uspeha, je G. R. S. J. pooblastil Strokovno komisijo, da to zadevo uredi. Strokovna komisija je nato odposlala dopis sledeče vsebine:

Ljubljana, dne 17. aprila 1925.

Sodrug

Zvonimir Bernot, urednik »Napreja«
za izvrševalni odbor SSJ in KDZ

v Ljubljani.

Spoštovani sodrug!

Glavni Radnički savez Jugoslavije v Beogradu nam je sporočil, da Vam je po nalogu Strokovne internacionala v Amsterdamu, dne 22. novembra 1924 pod No. 697 poslal opomin za poravnavo zneska Din 8.625.25, katerega ste nabrali za gladojoče v Rusiji. Ta dopis, odnosno urgencia se glasi:

»Sindikalna Internacionala nas je obavestila o njenom potraživanju od Vas, odnosno SSJ suma od 8.625.25 dinara za račun pomaganja gladnih v Rusiji, i opunomočila, da taj posao u ime nje likvidiramo.

Po obaveštenju Internacionala, Vi na njene urgencije od 13. junija, 22. julija, 3. septembra i 2. oktobra da svoj dug izravnete, niste ništa odgovorili. Kako medjutim neobračunavanje ove sume sabrane u druge svrhe nego što je utrošena povlači za sobom krivičnu odgovornost, mi Vas u ime Internacionala molimo, da obavezni svojoj za vremena odgovorite.

Očekujući Vaš odgovor, ostajemo sa poštovanjem.»

Ker na ta dopis G. R. S. J., kakor tudi na urgence Strokovne Internacionala od 13. junija, 22. julija, 3. septembra in 2. oktobra 1924 do danes še niste odgovorili, še manj pa začeli odplačevati Vaš dolg, nas je G. R. S. J. v Beogradu pooblastil, da mi to zadevo v njihovem imenu z Vami poravnamo.

Radi tega Vas pozivljamo, da nam do 28. aprila t. l. blagovolite sporočiti, ako ste pripravljeni ta dolg poravnati, in do kedaj.

S tem, da smo pooblašteni to zadevo likvidirati, smo seveda tudi pooblašteni zadevni znesek kasirati.

S sodružnim pozdravom

Strokovna komisija za Slovenijo (Pokr. odbor G. R. S. J.)
v Ljubljani.

Tajnik: Joža Golmajer l. r. Predsednik: Ivan Ropret l. r.

Ta dopis smo primorani priobčiti, ker je tudi naš opomin ostal brezuspešen in radi tega, da opozorimo vse one sodruge, ki zavzemajo v tej organizaciji odgovorna mesta, da bodo o stvari informirani in da potrebno ukrenejo, da se denar odračuna tje, kamor spada.

Čestitamo!

Jubilej »Proletarca«. Socialistična zveza v Združenih državah izdaja za slovenske sodruge v Ameriki tednik »Proletarec«. Prvega maja t. l. je »Proletarec« praznoval dvajsetletnico svojega obstoja. Izšel je ob tej priliki v obširnejši obliki, ki so mu dali ameriški sodrugi nadvse slavnosten izraz. Uvodoma čitamo smeje besede: »Proletarec« je list borbe. V njej je bil spočet, v njej je živel in v njej še živi. — »Proletarec« je izhajal skoro dve leti enkrat mesečno, odtodaj pa izhaja enkrat tedensko. Njegova zgodovina je zgodovina težke borbe ameriškega delavstva za njegove pravice. Upamo, da bo to borbo uspešno nadaljeval. K jubileju iskreno čestitamo ter želimo, da se bodo vanj tudi v bodoče zaman zaganjale sovražne sile!

Delavci, delavke, pozor! Priporočamo vsem najboljši nakup vsakovrstnih koles, šivalnih strojev iz najboljšega materiala pri tvrdki Ivan Jax v Ljubljani. O tem obvestite tudi svoje znance in prijatelje. Ne zamudite dane Vam prilike!

DELAUCI zahtevajte povsod čevlje domače tovarne z znamko „PEKO“
PETER KOZINA, LJUBLJANA-TRŽIČ

Zahvala. Podpisani se najtopljeje zahvaljujem tobačnim delavcem in delavkam za nabrani znesek Din 194.— v času moje bolezn. — Nace Nograšek, tobačni delavec v Ljubljani.
Zahvala. Podpisana se iskreno zahvaljujem vsem darovalcem kemične tovarne za nabrani denar v znesku Din 50.— za časa bolezn. mojega moža. — Hrastnik, dne 8. maja 1925. — Marija Centih.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Štampilje
iz kavčuka in kovine, etikete, vsakovrstne graverske izdelke priporoča industrijskim podjetnikom in obrtnikom
Anton Černe Ljubljana

Dvojnosladna
ržena ŽIKA - ječmenova
je najboljša in zato najcenejša.

Sodrugi!
Zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah, gostilnah, »Delavca« i »Delavec« naj ne manjka v nobenem javnem lokalu! ----

Na drobno! Na debelo!
A. Šimenc, Ljubljana
Karlovska c. 8 — Tesarska ul. 3
Edina preizkušena izdelovalnica vseh ščetarskih izdelkov. Specialna dela za vsakovrstne stroje, stroke itd. se izvršujejo točno in solidno po vzorcu.

Kar ne veš vprašaj
Universalni informativni biro
„ARGUS“
Knez Mihajlova ul. 35, Tel. 6-25
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka)

(Delavstvo dobi znaten popust.)
Trgovina: **Resljeva cesta 2.**

Svoji k svojim!
Delavski gospodar, delavska gospodinja kupujeta pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu.

PEKARNA
Anton Preskar
v LJUBLJANI
DUNAJSKA CESTA 5
priporoča vsem delavcem svoje izvrstno pecivo in vsakovrsten kruh.

ŠTAMPILJE
PEČATE **ETIKETE**
izvršuje solidno!
GRAVERSKI ZAVOD
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA 13.

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji
iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.
Vezanje poučuje brezplačno!

Konstrukcija izborna!
Izvištev elegantnai!

Pisalne stroje, Adler' in, Urania'.

Kolesa Iz prvih tovarn „Dürkopp“, „Styria“, „Waifenrad“ in „Steyer“. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10 letna garancija.
Daje kolesa in stroje tudi na obroke!

KOLINSKA
naša prava, domača
CIKORIJA
je vrlo dobra!

LUD. BARAGA, LJUBLJANA
SELENBURGOVA ULICA ŠT. 6, I. NADSTROPJE. TELEFON ŠT. 980
SPECIALNA MEHANIČNA DELAVNICA
za popravo pisalnih strojev, računskih, razmnoževalnih in drugih strojev.

Vedno v zalogi: Vsi nadomestni deli, gumijevi valjčki, najfinejše strojno olje in sploh vse potrebščine, ki spadajo v to stroko; trakovi v vseh barvah, ogljeni (karbonski), indigo, povoščeni, razmnoževalni in kopirni papir; razmnoževalne barve in razmnoževalni stroji, hektografični zviti, podloge za stroje. — Originalne (prave) potrebščine za Opalograph (Fiksati, Prezervati) ima v zalogi edino le zgornja tvrdka.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R.Z.Z.O.Z.
Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA C. 36-38** Telefon 324
MODERNO IN HIGIENSKO UREJENA PEKARNA
Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva **na zavarovalno znamko D. P.**

Samo 250 Din
stane zelo trpežen gumijev dežni plašč
Isti boljše vrste 290 Din, najboljši 460 Din. Blago za obleke in perilo po zelo nizkih cenah razpošilja
„PRVA GORENJSKA RAZPOŠILJALNA“
IVAN SAVNIK
KRANJ Štev. 5000.
Zahtevajte vzorce in cenik!

JUHANA